

Kolmapäev, 10. märts 2010

Kodanikuühiskonna ja rahvusvähemuste olukord Valgevenes

P7_TA(2010)0055

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2010. aasta resolutsioon kodanikuühiskonna ja rahvusvähemuste olukorra kohta Valgevenes

(2010/C 349 E/07)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Valgevenes, eriti 17. detsembri 2009. aasta resolutsiooni ⁽¹⁾;
 - võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu 17. novembri 2009. aasta istungi järeldusi Valgevene kohta, mille kohaselt jätkatakse viisakeelu rakendamise peatamist teatavate Valgevene ametnike, sealhulgas president Aleksandr Lukašenka suhtes ja pikendatakse piiravaid meetmeid kuni 2010. aasta oktoobrini;
 - võttes arvesse 22. veebruaril 2010 toimunud välisasjade nõukogu 2996. istungi tulemusi ja kõrge esindaja pr Ashtoni 16. veebruari 2010. aasta avaldust Valgevene Poolakate Liidu olukorra kohta;
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19. märtsi 2009. aasta kohtumisel vastu võetud deklaratsiooni idapartnerluse kohta ning 7. mail 2009 Prahas toimunud idapartnerluse tippkohtumisel vastu võetud ühisdeklaratsiooni;
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu 1. veebruaril 1995 vastu võetud rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni;
 - võttes arvesse rahvusvähemuste õigusi käsitlevaid rahvusvahelisi põhimõtteid ja standardeid, eelkõige neid, mis on esitatud rahvusvahelistes inimõiguste konventsioonides, nagu 1. augustil 1975 vastu võetud Helsingi lõppakt (1.VII jagu), Kopenhaageni kohtumisel 29. juunil 1990 vastu võetud inimõõdet käsitlev dokument ja 21. novembril 1990 vastu võetud Pariisi uue Euroopa harta;
 - võttes arvesse 24. veebruaril 2010 Euroopa Parlamendis toimunud Valgevene-teemalist arutelu ja Euroopa Parlamendi ajutise delegatsiooni visiiti Valgevenesse 25.–27. veebruaril 2010 ning selle delegatsiooni tähelepanekuid;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et 15. veebruaril 2010 vahistati Valgevenes 40 aktivisti, kellest enamik on Valgevene Poolakate Liidu (VPL) liikmed, sealhulgas VPLi esinaine Angelika Borys, VPLi pressiesindaja Igor Bancer, aseesimees Mieczyslaw Jaskiewicz, järelevalvenõukogu esimees Andrzej Poczobut ja opositsioonilise Valgevene Kodanike Ühendpartei juht Anatol Lebedzka, et takistada neid osalemast Ivjanetsi Poola Maja asjas toimivas kohtuprotsessis; arvestades, et kõik aktivistid vabastati 20. veebruariks;
- B. arvestades, et Valgevene ametivõimud ei tunnusta VPLi, mida juhib kahel korral, 2005. ja 2009. aastal demokraatlikult valitud esinaine Angelika Borys, ning et liitu on 2005. aastast alates regulaarselt ahistatud ja taga kiusatud ning selle liikmeid on korduvalt süüdistatud õigusvastases tegevuses ja esitatud neile kriminaalsüüdistusi;
- C. arvestades, et Valgevene ametivõimud kasutasid VPLi liikmete vastu 2005. aastal Grodnas ja 2010. aastal Ivjanetsis politseijõude;

(1) Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2009)0117.

Kolmapäev, 10. märts 2010

- D. arvestades, et Valgevene ametivõimud takistasid kohtuprotsessis osalemast VPLi esindajaid, kes olid kutsutud kohtuistungile VPLi Ivjanetsi kohaliku organisatsiooni esinase Teresa Soboli tunnistajatena;
- E. arvestades, et Angelika Borysi juhitava poolakate liidu kui suurima Valgevenes tegutseva valitsusvälise organisatsiooni diskrimineerimine iseloomustab kodanikuühiskonna ja demokraatliku opositsiooni üldist kohtlemist Valgevenes;
- F. arvestades, et Grodnas asuvat ettevõtet Polonica, mida juhib Angelika Borys ja mis on VPLi ainuke rahastamisallikas, trahviti maksueeskirjade väidetava rikkumise eest 71 miljoni rublaga ja ettevõtet ähvardab nüüd pankrot;
- G. arvestades, et Valgevene ametivõimud peavad poolakate liidu õiguspäraseks juhiks Stanislaw Siemaszkot ja kinnitavad toetust tema juhitalvetele organisatsioonile, mida poola kogukond peab ebaseaduslikuks;
- H. arvestades, et ELi institutsioonide esindajad, teiste hulgas Euroopa Parlamendi president Jerzy Buzek, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni asepresident paruness Ashton, siseasjade volinik Cecilia Malmström, samuti Poola parlament ja Prantsusmaa välisministeerium on väljendanud muret Valgevene ametivõimude VPLi vastu suunatud hiljutise tegevuse pärast ja mõistnud hukka poliitsete kasutamise selle organisatsiooni liikmete vastu;
- I. arvestades, et Valgevene ametivõimude selline tegevus on vastuolus rahvusvahemuste kaitse rahvusvaheliste standarditega, mis on sätestatud muu hulgas Euroopa Nõukogu 1. veebruari 1995. aasta rahvusvahemuste kaitse raamkonventsioonis, aga samal ajal on Valgevene suurendanud jõupingutusi selle organisatsiooni liikmeks saamiseks;
- J. arvestades, et Praha idapartnerluse tippkohtumisel vastu võetud ühisdeklaratsiooni (mille on allkirjastanud ka Valgevene) lõikes 1 on sätestatud: „Praha tippkohtumisel osalejad lepivad kokku, et idapartnerlus rajaneb pühendumisele rahvusvahelise õiguse põhimõtetele ja põhiväärtustele, sealhulgas demokraatialle, õigusrõõgu põhimõttele, inimõiguste ja põhivabaduste austamisele“;
- K. arvestades, et Euroopa Ülemkogu tunnustab oma 17. novembri 2009. aasta järeldustes, et on avanenud uued võimalused ELi ja Valgevene dialoogiks ja sügavamaks koostööks, mille eesmärk on toetada tõelisi edusamme demokraatia ja inimõiguste austamise suunas, ning kinnitab oma valmisolekut süvendada Euroopa Liidu ja Valgevene suhteid sõltuvalt sellest, kuidas Valgevene suudab edendada demokraatiat, inimõigusi ja õigusrõõgu põhimõtet, ning toetada Valgevenet nende eesmärkide saavutamisel;
1. väljendab tõsist muret Valgevene Vabariigis hiljuti aset leidnud kodanikuühiskonna ja eelkõige poolakate liidu liikmete inimõiguste rikkumiste pärast ning väljendab solidaarsust kodanikega, kes ei saa oma kodanikuõigusi täiel määral kasutada;
 2. mõistab hukka poolakate liidu vastased poliitsei- ja õiguslikud meetmed ning kõik Valgevene ametivõimude katsed suruda poola kogukonnale peale uut juhtkonda; nõuab, et Valgevene ametivõimud seadustaksid uuesti Valgevene Poolakate Liidu, mida juhib Angelika Borys, ning tagaksid liidu vara kiire tagastamise;
 3. rõhutab veel kord, et Euroopa Parlament on huvitatud avatud ja struktureeritud dialoogist Valgevenega tingimusel, et Valgevene poliitilise süsteemi demokratiseerimisel saavutatakse konkreetseid tulemusi ning selles kajastub inimõiguste austamine ja õigusrõõgu põhimõtte tunnustamine;
 4. nõuab tungivalt, et Valgevene täidaks oma OSCE liikme staatusest tulenevaid ja rahvusvahelisi kohustusi vähemuste õiguste kaitsmisel ja edendamisel; palub samal ajal ametivõimudel parandada kodanikuühiskonna tegutsemistingimusi, eriti mis puudutab sõna- ja kogunemisvabadust, sõltumatu meedia olukorda, kaasa arvatud internetipääsu, ning valitsusväliste organisatsioonide registreerimist, et valmistuda 25. aprillil 2010. aastal toimuvateks kohalike omavalitsuste valimisteks ning võimaldada vaba ja õiglast valimisprotsessi;

Kolmapäev, 10. märts 2010

5. kordab oma hiljutistes resolutsioonides, eriti 15. jaanuari ja 17. detsembri 2009. aasta resolutsioonides esitatud üleskutset tagada sõna- ja kogunemisvabadus, kindlustada registreerimise õigus parteidele, nt Valgevene Kristlik-Demokraatlikule Parteile, usuvabadus ning luua soodsad tingimused kodanikuühiskonna ühenduste, valitsusväliste organisatsioonide (nt Viasna) tegevuseks ja sõltumatu meedia tekkeks Valgevenes;

6. nõuab tungivalt, et Valgevene ametivõimud vabastaksid poliitilised aktivistid nagu Andrei Bandarenko ja meelsusvangid nagu Ivan Mikhailau ja Aristyom Dubski, tühistaksid piiravad meetmed, mis on suunatud kodanikuühiskonna propageerijate, näiteks Tatiana Shaputsko vastu, kes osaleb idapartnerluse kodanikuühiskonna foorumil, ning hoiduksid sellistest meetmetest, mille eesmärk on kontrollida Valgevene internetisaitide sisu;

7. rõhutab, et ELi ja Valgevene dialoog võib olla kasulik mõlemale poolele, ning on arvamusel, et Valgevenet saab toetada idapartnerluse võimaluste maksimaalsel ärakasutamisel, eelkõige selle programmi raames infrastruktuuri-, energia- ja sotsiaalprojektide läbiviimiseks eraldatud vahendite võimalikult tõhusa kasutamise ning teistest ELi vahenditest ja poliitikavaldkondadest toetuste taotlemise teel, tingimusel et Valgevene ametivõimud kohustuvad viima läbi tõelisi muudatusi vabaduste, demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste, eelkõige rahvusvähemuste õiguste austamise valdkonnas;

8. tuletab meelde, et Euroopa Liit on suhtes Valgevenega juba ilmutanud märkimisväärset avatust, mis väljendub ka Valgevene kaasamises idapartnerluses; tuletab meelde, et nimetatud kaasamine sõltub Valgevene valitsuse sammudest demokraatia edendamiseks ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste õiguste toetamiseks;

9. juhib tähelepanu sellele, et kui Valgevene ametivõimud järgivad põhiliste inimõiguste ja demokraatiaga seotud kriteeriumeid, on sellel Valgevene jaoks järgmised eelised:

- ELi ja Valgevene partnerlus- ja koostöölepingu sõlmimine ja ratifitseerimine,
- ELi rahastamisvahendite, nagu Euroopa Investeeringuspanga vahendite ning Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendi tõhus kasutamine;
- Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga rahastamise laiendamine riigiettevõtete osalusega projektidele Valgevenes;
- Valgevene suhtes üldise soodustuste süsteemi (GSP+) taastamine;
- Rahvusvahelisest Valuutafondist stabiliseerimislaenu järgmise osa saamine;
- Valgevene WTOga ühinemise läbirääkimiste taasjalustamine;
- OECD programmi Valgevenesse laienemise toetamine;

10. peab väga tähtsaks poliitilise elu ja kodanikuühiskonna liberaliseerimist ning rõhutab, et inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte edasine rikkumine Valgevenes võib tuua kaasa ELi Valgevene suhtes võetud seisukoha läbivaatamise, sealhulgas sanktsioonide taaskehtestamise;

11. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele, ÜRO peasekretärile, OSCE parlamentaarsele assambleele ja Euroopa Nõukogu parlamentaarsele assambleele, Sõltumatute Riikide Ühenduse sekretariaadile ning Valgevene parlamendile ja valitsusele.